

Výchova farmaceutických asistentů

RNDr. Marie Bártová, Marie Šalandová

V souvislosti s přípravou a následně s účinností Zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání, bylo nutné přistoupit ke změně ve vzdělávání farmaceutických laborantů a sice - přesunout vzdělávání ze střední zdravotnické školy na vyšší zdravotnickou školu. Dosavadní studijní obor Farmaceutický laborant 53-43-M/002 byl nahrazen studijním oborem Diplomovaný farmaceutický asistent 53-43-N/004 a zároveň došlo ke změně názvu absolventa studijního oboru z farmaceutického laboranta na diplomovaného farmaceutického asistenta.

Během řady jednání zástupců středních zdravotnických škol a zástupců z praxe došlo ke shodě, že absolvent oboru Farmaceutický laborant je pro praxi připravován velmi kvalitně. Odtud požadavek na změnu vzdělávání rozhodně nevyplývá.

Zákon 96/2004 Sb. však v podstatě rozděluje obory původně vzdělávané na SZŠ do dvou skupin:

1. zdravotnický pracovník způsobilý k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu po získání odborné způsobilosti (Hlava II, Díl 1), který se vzdělává na vyšších či vysokých školách a po nástupu do praxe má možnost získat Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, být zařazen do registru zdravotnických pracovníků a používat označení registrovaný
2. zdravotnický pracovník způsobilý k výkonu zdravotnického povolání pod odborným dohledem nebo přímým vedením (Hlava II, Díl 3), který se vzdělává na středních školách popř. v kvalifikačních kurzech. Nemůže pracovat samostatně, nemá možnost registrace. Do této skupiny patří mimo jiné sanitáři, maséři, řidiči aj. a v případě, že by farmaceutický asistent zůstal na středních školách, patřil by sem i on.

A právě výše uvedené skutečnosti byly zásadním důvodem pro změnu vzdělávání farmaceutických asistentů.

Činnosti, které farmaceutický asistent v lékárně provádí, vychází z Vyhlášky 424/2004. Zde není rozdíl mezi farmaceutickým asistentem se SZŠ s tříletou praxí a diplomovaným farmaceutickým asistentem s VZŠ. Obavy, že

by nový obor ohrozil stávající farmaceutické asistenty tedy není na místě.

Dle Vyhl. 424/2004 § 18 farmaceutický asistent bez odborného dohledu a bez indikace:

- a) vydává léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis a zdravotnické prostředky a podává informace o jejich správném užívání a uchovávání
- b) připravuje zkoumadla a diagnostické zdravotnické prostředky in vitro
- c) vydává léčivé přípravky a zdravotnické prostředky na žádanky zdravotnických zařízení a zařízení veterinární péče v souladu se zvláštním právním předpisem
- d) objednává léčiva, pomocné látky, zdravotnické prostředky a další výrobky, související s péčí o zdraví, zabezpečuje jejich řádnou přejímku, uchovávání a doplňování
- e) zajišťuje objednávání pomocného a provozního materiálu
- f) provádí kontrolu léčiv a pomocných látek
- g) připravuje léčivé přípravky, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, včetně přípravy a kontroly cytostatik a dalších činností souvisejících s jejich přípravou
- h) zajišťuje aseptickou přípravu léčivých přípravků, zajišťuje přejímání, kontrolu a uložení léčivých přípravků, manipulaci s nimi a jejich dostatečnou zásobu
- i) zajišťuje přejímání, kontrolu a uložení zdravotnických prostředků a prádla, manipulaci s nimi, jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu.

Pro farmaceutickou veřejnost stručná informace o vzdělávacích programech obou studijních oborů.

Studijní obor 53-43-M/002 Farmaceutický laborant byl určen pro absolventy základní školy, kteří splnili podmínky přijímacího řízení a podmínky zdravotní způsobilosti. Studium je organizováno jako čtyřleté denní studium a je zakončeno maturitní zkouškou. Maturitní zkouška má část praktickou a teoretickou.

Učební plán oboru Farmaceutický laborant obsahuje povinné předměty humanitní (český jazyk a literatura, latinský jazyk, cizí jazyk, dějepis, občanská nauka), přírodovědné (matematika, fyzika, chemie, biologie), předmět informační a komunikační technologie a odborné předměty (laboratorní technika, farmaceutická botanika, mikrobiologie, hygiena a epidemiologie, analýza léčiv, farmakognózie, farmakologie, chemie léčiv, příprava léčiv, zdravotnické prostředky, základy veřejného zdravotnictví). Výuka odborných předmětů – farmaceutické botaniky, přípravy léčiv a farmakognózie – je rozdělena na teoretickou složku a odborně praktickou složku, realizovanou ve školní laboratoři formou cvičení. Laboratorní technika a analýza léčiv jsou předměty teoreticko- praktické a jsou vyučovány ve školní laboratoři. Podle podmínek školy a zásad bezpečnosti práce a ochrany zdraví se třída na praktická cvičení dělí na skupiny. Před ukončením třetího ročníku je v učebním plánu zařazena čtyřtýdenní odborná praxe v lékárnách.

Ve školním roce 2005/06 na studijním oboru Farmaceutický laborant SZŠ probíhá výuka žáků druhých, třetích a čtvrtých ročníků (první ročník již nebyl otevřen) a v r. 2007/08 žáci letošních druhých ročníků ukončí studium jako poslední absolventi studijního oboru Farmaceutický laborant.

Studijní obor 53-43-N/004 Diplomovaný farmaceutický asistent

Vzdělávací program byl schválen MŠMT a MZd dne 22. 12. 2004, s platností od 1. září 2005 počínaje prvním ročníkem.

Ke studiu jsou přijímáni žáci s úplným středním nebo úplným středním odborným vzděláním, kteří splnili podmínky přijímacího řízení stanovené ředitelem školy a podmínky zdravotní způsobilosti.

Studium je tříleté a je organizováno jako denní nebo dálkové a ukončuje se absolutori- em v souladu s platnou legislativou. Předměty absolutoria jsou: obhajoba absolventské prá-

ce, cizí jazyk a tři odborné předměty, z toho jeden z odborných předmětů si volí student.

Absolvent po úspěšném ukončení obdrží vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy.

Podobně jako u studijního oboru farmaceutický laborant vzdělávací program zahrnuje výuku teoretickou, teoreticko-praktickou (cvičení ve školních laboratořích) a praktickou (odbornou praxi v lékárnách nebo eventuálně v dalších odborných pracovištích zacházejících s léčivem).

Teoretická výuka zahrnuje vyučování předmětů dle rozpisu učiva v učebním plánu, samostudium a přípravu na zkoušky.

Samostudium představuje nový prvek ve vzdělávání farmaceutického asistenta.

Jsou to hodiny určené přípravě seminárních a projektových prací, sběru informací z terénu, práci s odbornou literaturou v knihovně, s informačními a komunikačními technologiemi, opakování učiva a konzultací a dalším formám samostatného studia.

Vzdělávací předměty se dělí na povinné, povinně volitelné a nepovinné. Skladba povinných odborných předmětů v podstatě odpovídá předmětům učební osnovy oboru Farmaceutický laborant, je však obsahem širší a odpovídá současným profesním a společenským požadavkům. Příkladem volitelných předmětů je např. druhý cizí jazyk, základy biofyziky, léčebná kosmetika, homeopatie, tělesná výchova, životní styl.

Hodnocení a klasifikace studentů se řídí platnými předpisy MŠMT týkajícími se organizace studia ve vyšších odborných školách a klasifikačním řádem školy. Studenti jsou hodnoceni třemi způsoby: zápočtem, klasifikovaným zápočtem a zkouškou. Školní rok je rozdělen na letní a zimní období.

A jaké jsou předpokládané výsledky vzdělávání? Absolvent studijního oboru diplomovaný farmaceutický asistent najde uplatnění ve všech typech lékáren, v laboratořích kontroly léčiv, výdejnách zdravotnických prostředků a prodejnách léčivých rostlin, na pracovištích, které se zabývají výrobou a distribucí léčiv a při dalších činnostech při zacházení s léčivem dle platné legislativy.

Co říci na závěr? Za předpokladu, že pro studijní obor Diplomovaný farmaceutický asistent se rozhodují studenti již zralí, s vyhraněným zájmem o obor a s předpokládaným stupněm všeobecné vzdělanosti a rozhledu, splní nový studijní obor své poslání, tj. připravit kvalitního profesionála odborníka.

RNDr. Marie Bártová
SZŠ a VZŠ Praha 1, Alšovo nábřeží 82/6